

Krystyna Heland-Kurzak

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6130-4644>

Od teorii do praktyki: wykorzystanie VERP (Video Enhanced Reflective Practice) w doskonaleniu interakcji student – dziecko w edukacji i opiece we wczesnym dzieciństwie

ABSTRAKT: Celem artykułu jest przedstawienie doświadczeń osób studiujących przygotowujących się do pracy z dziećmi, biorących udział w module kształcenia z wykorzystaniem Video Enhanced Reflective Practice (VERP, wideo-wspomagana praktyka refleksyjna) oraz praktyce w żłobku. Badanie miało charakter jakościowy i stanowi ostatni etap dwuletniego projektu podłużnego. Dane zebrano w wywiadach fokusowych przeprowadzonych dwa miesiące po zakończeniu szkolenia i praktyk. Analiza tematyczna ujawniła trzy kluczowe obszary doświadczeń: postrzeganie komponentu teoretycznego i pracy z nagraniami jako „bezpiecznej ramy” wejścia do żłobka, przechodzenie od intuicyjnych do świadomie planowanych, uważnych interakcji z dziećmi oraz napięcia między nabytą wiedzą a realiami organizacyjnymi praktyki. Wyniki wskazują na potencjał metody VERP w łączeniu teorii z praktyką oraz na znaczenie kontekstu instytucjonalnego dla rozwoju kompetencji interakcyjnych studentów.

SŁOWA KLUCZOWE: Video Enhanced Reflective Practice, studenci, interakcje nauczyciel – dziecko edukacja i opieka we wczesnym dzieciństwie, żłobek

Kontakt:	Krystyna Heland-Kurzak kheland@aps.edu.pl
Jak cytować:	Heland-Kurzak, K. (2026). Od teorii do praktyki: wykorzystanie VERP (Video Enhanced Reflective Practice) w doskonaleniu interakcji student – dziecko w edukacji i opiece we wczesnym dzieciństwie. <i>Forum Oświatowe</i> , 39(1), 91–101. https://doi.org/10.34862/fo.2026.1.6
How to cite:	Heland-Kurzak, K. (2026). Od teorii do praktyki: wykorzystanie VERP (Video Enhanced Reflective Practice) w doskonaleniu interakcji student – dziecko w edukacji i opiece we wczesnym dzieciństwie. <i>Forum Oświatowe</i> , 39(1), 91–101. https://doi.org/10.34862/fo.2026.1.6

Celem artykułu jest przedstawienie doświadczeń osób studiujących przygotowujących się do pracy z dziećmi, biorących udział w module kształcenia z wykorzystaniem Video Enhanced Reflective Practice (VERP) oraz praktyce w żłobku. Badanie miało charakter jakościowy i stanowi ostatni etap dwuletniego projektu podłużnego. Dane zebrano w wywiadach fokusowych przeprowadzonych dwa miesiące po zakończeniu szkolenia i praktyk. Analiza tematyczna ujawniła trzy kluczowe obszary doświadczeń: postrzeganie komponentu teoretycznego i pracy z nagraniami jako „bezpiecznej ramy” wejścia do żłobka, przechodzenie od intuicyjnych do świadomie planowanych, uważnych interakcji z dziećmi oraz napięcia między nabytą wiedzą a realiami organizacyjnymi praktyki. Wyniki wskazują na potencjał metody VERP w łączeniu teorii z praktyką oraz na znaczenie kontekstu instytucjonalnego dla rozwoju kompetencji interakcyjnych studentów.

WPROWADZENIE

Wysoka jakość interakcji dorosły – dziecko we wczesnym dzieciństwie stanowi jeden z kluczowych czynników sprzyjających rozwojowi poznawczemu, emocjonalnemu i społecznemu małych dzieci. W literaturze podkreśla się znaczenie wrażliwej, uważnej i responsywnej obecności dorosłego, który potrafi trafnie odczytywać sygnały dziecka i adekwatnie na nie reagować (Ainsworth i in., 2015; Bowlby, 2008; Shonkoff i Phillips, 2000; Stern, 2018; Trevarthen, 1998). Jednocześnie liczne badania wskazują, że rozwijanie takich kompetencji u przyszłych nauczycieli i opiekunów wymaga nie tylko przekazu teoretycznego, lecz także możliwości refleksji nad własną praktyką (Fukkink i in. 2011; Kennedy i in., 2011; Korthagen i in., 2001; Tripp i Rich, 2012)

W odpowiedzi na te wyzwania wprowadzono do programu kształcenia osób studiujących na kierunku Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i szkolna modułu wykorzystującego Video Enhanced Reflective Practice (VERP), bazującego na analizie nagrań wideo i wspieraniu refleksji nad jakością interakcji dorosły – dziecko. W poprzednim etapie badań opisano wpływ tego szkolenia na samoocenną umiejętność interakcyjnych osób studiujących oraz ich rozumienie uważnych

interakcji z małym dzieckiem (Heland-Kurzak, w druku). Niniejszy artykuł koncentruje się na kolejnym kroku: zastosowaniu zdobytej wiedzy i doświadczeń w praktyce żłobkowej oraz na tym, jaki to ma związek z dalszym rozwojem kompetencji interakcyjnych osób studiujących.

Celem artykułu jest zaprezentowanie wyników dwuletniego badania podłużnego, w którym analizowano, w jaki sposób udział w szkoleniu z wykorzystaniem metody VERP oraz doświadczenia praktyczne w żłobku wpływają na rozwój i utrzymywanie się umiejętności budowania jakościowych interakcji osoba studiująca – dziecko. Innymi słowy, artykuł prezentuje jakościową, pogłębioną perspektywę osób studiujących na doświadczenia związane z projektem, zebraną w wywiadach fokusowych po jego zakończeniu.

JAKOŚĆ INTERAKCJI NAUCZYCIEL – DZIECKO W ECEC

Badania nad wczesną edukacją i opieką (ECEC) konsekwentnie wskazują, że jakość interakcji dorosły – dziecko stanowi kluczowy komponent jakości środowiska opiekuńczoedukacyjnego. (Bjørnstad i in., 2020). Badania wykorzystujące narzędzia obserwacyjne do oceny jakości interakcji dorosły – dziecko pokazują, że różne ich wymiary – takie jak poszanowanie autonomii dziecka, adekwatne stawianie granic, komunikacja werbalna czy stymulacja rozwoju – zazwyczaj współwystępują i tworzą spójny profil kompetencji interakcyjnych nauczyciela/opiekuna (Bjørnstad i in., 2020). Jednocześnie podkreśla się, że rozwijanie tego typu kompetencji u nauczycieli i studentów wymaga nie tylko przekazu teoretycznego, lecz przede wszystkim pracy nad konkretnymi sytuacjami z własnej praktyki i możliwości ich pogłębionej refleksji (Kennedy i in., 2011).

W literaturze z zakresu kształcenia nauczycieli podkreśla się, że wykorzystanie nagrań wideo – zarówno z cudzej praktyki, jak i z własnych zajęć – stanowi silny impuls do rozwoju refleksyjnych kompetencji zawodowych (Fukink i Tavecchio, 2010). Studenci mogą najpierw analizować nagrania innych nauczycieli, a następnie stopniowo przechodzić do rejestracji i analizy własnych działań, co pozwala im systematycznie łączyć wiedzę teoretyczną z konkretnymi decyzjami podejmowanymi w grupie dzieci (Yuan, 2022).

VERP JAKO NARZĘDZIE ROZWOJU REFLEKSYJNEJ PRAKTYKI NAUCZYCIELI

W metodzie VERP praktycy nagrywają własne fragmenty pracy, a następnie – indywidualnie lub w grupie – wybierają krótkie ujęcia ilustrujące „lepszą niż zwykle” praktykę. Analiza nagrań opiera się na przejrzystym zestawie wskaźników dostrojonej interakcji (np. Principles of Attuned Interaction and Guidance – PAIG), które kierują uwagę uczestników na to, co dokładnie robią, gdy udaje im się nawiązać jakościowy kontakt z dzieckiem. Badania nad refleksją z użyciem wideo pokazują, że takie podejście sprzyja lepszemu rozumieniu dzieci, wzrostowi pewności siebie, rozwojowi współpracy w zespole oraz systematycznemu doskonaleniu

praktyki (Soni, 2023). Badania wśród studentów przygotowujących się do wykonywania zawodu pokazują, że narzędzia wideo pomagają studentom lepiej rozumieć złożoność interakcji z i wśród dzieci. Pomagają identyfikować własne mocne strony i obszary wymagające rozwoju oraz świadomie projektować własny styl pracy z dziećmi. W odniesieniu do pracy z małymi dziećmi szczególnie podkreśla się, że studenci powinni mieć „bogate możliwości” ćwiczenia i doskonalenia swoich umiejętności interakcyjnych w realnych warunkach praktyk. Metody oparte na wideo, takie jak VIG i VERP, stanowią skuteczne narzędzie wspierające ten proces (Fukking i Tavecchio, 2010; Kennedy i in., 2011; Soni, 2023).

METODOLOGIA

Badanie miało charakter jakościowego studium osadzonego w szerszym, dwuletnim projekcie podłużnym dotyczącym rozwoju kompetencji interakcyjnych studentów przygotowujących się do pracy z dziećmi we wczesnym dzieciństwie. W ramach projektu studenci uczestniczyli w cyklu zajęć z wykorzystaniem Video Enhanced Reflective Practice (VERP), obejmującym analizę nagrań wideo interakcji opiekunów z dziećmi oraz dyskusję w grupie, a następnie odbywali czterytygodniową praktykę w żłobku. Badanie miało charakter podłużny i obejmowało kilka etapów: wstępny pomiar samooceny umiejętności interakcyjnych, szkolenie z wykorzystaniem VERP, kolejny pomiar samooceny, praktykę w żłobku oraz końcowe wywiady fokusowe. W niniejszym artykule analizowane są wyłącznie dane pochodzące z ostatniego etapu badania, tj. wywiadów fokusowych przeprowadzonych około dwóch miesięcy po zakończeniu całego programu w ramach przedmiotu „Opieka nad małym dzieckiem” prowadzonego na kierunku Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i szkolna.

Celem tego etapu było pogłębione zrozumienie w jaki sposób uczestnicy postrzegają wpływ projektu na swoje kompetencje interakcyjne oraz przygotowanie do pracy z małymi dziećmi, a także jakie widzą możliwości i bariery w przenoszeniu zdobytej wiedzy i umiejętności do praktyki zawodowej. Badanie realizowano na Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie w ramach programu kształcenia na kierunku Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i szkolna. Uczestnikami wywiadów fokusowych byli studenci, którzy wzięli udział w pełnym cyklu zajęć z wykorzystaniem metody VERP, zrealizowali czterytygodniową praktykę w żłobku w ramach projektu oraz wyrazili zgodę na udział w ostatnim etapie badań. W badaniu uczestniczyło 31 osób studiujących. Wszystkie osoby znajdowały się na drugim roku studiów w chwili rozpoczęcia udziału w projekcie, a na trzecim w chwili zakończenia. Dobór miał charakter celowy – do wywiadów zaproszono osoby zaangażowane we wszystkie wcześniejsze etapy projektu, aby możliwa była refleksja nad całością doświadczenia.

Wywiady fokusowe zostały zrealizowane dwa miesiące po zakończeniu projektu, co pozwoliło studentom na zdystansowaną refleksję nad doświadczeniami związanymi z udziałem w szkoleniu VERP oraz praktyką w żłobku. Zastosowano

półustrukturyzowany scenariusz wywiadu, obejmujący osiem bloków tematycznych. Pierwszy blok dotyczył ogólnych doświadczeń studentów związanych z prowadzeniem zajęć w żłobku – uczestnicy byli proszeni o ocenę, jak wspominali te zajęcia, co uznają za najbardziej wartościowe oraz co okazało się dla nich najtrudniejsze lub najbardziej zaskakujące. Drugi blok koncentrował się na przenoszeniu wiedzy akademickiej do praktyki: pytano w jaki sposób treści realizowane na studiach były obecne w ich pracy z dziećmi w żłobku oraz o konkretne sytuacje, w których świadomie próbowali zastosować tę wiedzę. Trzeci blok dotyczył sposobu rozumienia przez studentów „uważnych”, „wrażliwych” czy „dostrojonych” interakcji z dzieckiem w trakcie pobytu w żłobku. W czwartym bloku proszono o opisanie konkretnych sytuacji, w których – zdaniem uczestników – udało im się nawiązać szczególnie dobry, uważny kontakt z dzieckiem. Piąty blok obejmował pytania o trudności we wdrażaniu w praktyce tego, co było przedmiotem zajęć dotyczących interakcji (w tym o bariery związane m.in. z organizacją pracy, liczbą dzieci czy oczekiwaniami innych osób) oraz o sposoby radzenia sobie z tymi trudnościami. Szósty blok dotyczył doświadczeń sytuacji, w których studenci mieli poczucie, że wiedzą, jak byłoby najlepiej z punktu widzenia dziecka, ale z różnych względów nie mogli postąpić w ten sposób; pytano ich również o strategie działania w takich okolicznościach. W siódmym bloku skoncentrowano się na wpływie wizyty studyjnej/praktyki w żłobku na postrzeganie własnych kompetencji w kontakcie z małym dzieckiem, z prośbą o wskazanie obszarów, w których czują się pewniej niż przed szkoleniem i praktyką oraz tych, w których widzą największą potrzebę dalszego rozwoju. Ostatni, ósmy blok dotyczył oceny przygotowania oferowanego przez uczelnię do pracy w żłobku, zwłaszcza w zakresie budowania interakcji z dzieckiem, a także identyfikacji elementów kształcenia uznanych przez studentów za szczególnie przydatne oraz tych, których z ich perspektywy zabrakło.

WYNIKI

Po wielokrotnym zapoznaniu się z transkrypcją wywiadów zastosowano podejście analizy tematycznej opisane przez Virginie Braun i Victorię Clarke (2006). W pierwszym etapie przeprowadzono otwarte kodowanie, identyfikując początkowe kody odnoszące się do osób studiujących. Następnie kody te zostały pogrupowane na podstawie podobieństw znaczeniowych w węższe kategorie koncepcyjne. Zgodnie z ujęciem Braun i Clarke, temat ujmuje istotny wzorec znaczeń w danych jakościowych, istotny z perspektywy pytań badawczych. Kierując się tą definicją, dokonano dalszej konsolidacji kategorii w szersze tematy, które w możliwie wierny sposób odzwierciedlały treść zebranego materiału. Proces ten doprowadził do wyodrębnienia trzech kluczowych tematów analizy.

- (1) VERP i przygotowanie teoretyczne jako „bezpieczna rama” wejścia do żłobka,

- (2) przenoszenie wiedzy o uważnych interakcjach do praktyki – od intuicji do świadomego działania,
- (3) napięcia między wiedzą a realiami organizacyjnymi praktyki.

VERP I PRZYGOTOWANIE TEORETYCZNE JAKO „BEZPIECZNA RAMA” WEJŚCIA DO ŻŁOBKA

Osoby studiujące podkreślały, że zajęcia poprzedzające praktykę, w tym wprowadzenie do uważnych/dostrojonych interakcji oraz analiza nagrań wideo stanowiły ważne przygotowanie do pierwszego kontaktu z bardzo małymi dziećmi. Opisywały je jako rodzaj „ramy”, która pozwalała im lepiej rozumieć to, co dzieje się w interakcji, oraz zmniejszała poczucie „rzucenia na głęboką wodę” podczas praktyki:

Myślę, że cała wcześniej, przed pójściem do żłobka, ta cała teoria właśnie tej interakcji [...] i tej uważności była bardzo przydatna. Też to analizowanie filmików, jak właśnie opiekuńki, w jakiej są relacji z dziećmi w danym momencie na filmiku i wyłapywanie tych zasad wszystkich, o których się uczyliśmy, to też moim zdaniem było wartościowe, żeby właśnie potem pójść i samemu też, żeby nie być rzucone aż tak na głęboką wodę, tylko jednak wiedzieć, powiedzmy, czego szukać w tej interakcji z małym dzieckiem. (W10)

Szczególnie istotne było to dla osób, które wcześniej nie miały kontaktu z dziećmi w wieku żłobkowym. Jedna z osób zauważyła:

Jak ktoś nie miał styczności z takimi małymi dziećmi, to trudno by tak sobie wyobrazić to, jak takie dziecko funkcjonuje i jak z nim rozmawiać, więc myślę, że te zajęcia były bardzo wartościowe, żeby po prostu zobaczyć, jak takie dzieci wyglądają nawet. (W22)

Z wypowiedzi wynika, że komponent wideo (oglądanie i omawianie nagrań) pomagał „oswoić” perspektywę małego dziecka i ukierunkowywał uwagę osób studiujących na konkretne wskaźniki jakości interakcji, które następnie starały się rozpoznawać i realizować w praktyce.

PRZENOSZENIE WIEDZY O UWAŻNYCH INTERAKCJACH DO PRAKTYKI – OD INTUICJI DO ŚWIADOMEGO DZIAŁANIA

Drugi temat dotyczy sposobów, w jakie uczestnicy przenosili wiedzę zdobytą na studiach do codziennych sytuacji w żłobku. Wypowiedzi pokazują, że część zachowań opisywanych jako „uważne” miała dla nich charakter częściowo intuicyjny, ale jednocześnie była wzmacniana i porządkowana przez treści wyniesione z zajęć. Jedna z osób wskazywała, że dzięki wcześniejszym zajęciom zwracała większą uwagę na pozycję ciała i komfort dziecka:

Na pewno na zajęciach nauczyliśmy się o tej takiej uważności i co robić, żeby dziecko czuło się też właśnie komfortowo, żeby na przykład nie mówić do niego stojąc dużo wyżej od niego, tylko kucając do poziomu oczu tego dziecka, żeby na przykład z nim rozmawiać i to się w praktyce rzeczywiście sprawdziło, ale to było też takie naturalne, wydaje mi się. (W10)

Ważnym wątkiem była też zmiana perspektywy z „efektu” na „proces” pracy z dzieckiem oraz świadome dawanie mu przestrzeni na samodzielność:

Też to, że wcześniej się dowiedziałam, że dla małych dzieci nie jest aż taki ważny efekt jak dla nas tej pracy, tylko bardziej właśnie samo doświadczenie robienia tego, więc właśnie taką większą przestrzeń swobody na pewno się nauczyłam dawać dzieciom. (W2)

Osoby studiujące opisywały również sytuacje, w których musiały „walczyć z intuicją” opiekunczą – np. chęcią szybkiego wyręczenia dziecka – odwołując się do wiedzy o znaczeniu samodzielnej eksploracji:

Miałam tak, że intuicyjnie chciałabym tak małemu dziecku, jak widzę, że sobie z czymś nie radzi, pomóc, a wręcz wyręczyć go czasami w tych wszelkich pracach plastycznych [...] to wiadomo, jak widzę, że któryś raz dziecko nie potrafi tego przyczepić, to aż się chce wziąć ten klej i mu posmarować, a właśnie przez to, że wcześniej się nauczyłam tego, że powinno się dawać przestrzeń dziecku właśnie na eksplorowanie samemu, to na pewno się tak powstrzymywałam ten impuls... (W1)

Widać tu proces przechodzenia od spontanicznych, intuicyjnych reakcji do bardziej świadomego, refleksyjnego działania, opartego na rozumieniu rozwojowych potrzeb dziecka.

NAPIĘCIA MIĘDZY WIEDZĄ A REALIAMI ORGANIZACYJNYMI PRAKTYKI

Trzeci temat dotyczył sytuacji, w których studenci doświadczali trudności w pełnym zastosowaniu nabytej wiedzy i umiejętności z powodu uwarunkowań organizacyjnych i swojej pozycji w żłobku. Podkreślali, że ich rola była definiowana przede wszystkim jako „prowadzących zajęcia”, podczas gdy odpowiedzialność za całokształt opieki spoczywała na stałym personelu:

Tam przyszliśmy jednak wykonać współpracę, pewne zadanie, te zajęcia i jednak [...] opiekunek było gdzieś tam sprawowaniem większej uwagi nad tymi dziećmi, więc też ciężko było skupić [się] na potrzebach każdego dziecka, zaopiekować, wykorzystać jakieś tam teoretyczne sposoby, no bo jednak było się tam jakimś innym, mam wrażenie, celem. (W6)

Wypowiedź ta dobrze oddaje napięcie między chęcią indywidualnego, uważnego reagowania na każde dziecko a realiami pracy w grupie, z jasno określonym podziałem ról i zadań. Studenci sygnalizowali, że choć dysponują wiedzą, „co byłoby dobre” z perspektywy dziecka, nie zawsze mają możliwość postępowania zgodnie z tą wiedzą, zarówno z uwagi na organizację pracy, jak i na to, że są w placówce jedynie czasowo.

DYSKUSJA

Celem badania było zrozumienie, jak studenci przygotowujący się do pracy z dziećmi postrzegają wpływ udziału w szkoleniu z wykorzystaniem VERP oraz praktyce w żłobku na swoje kompetencje interakcyjne oraz gotowość do pracy z dziećmi. Analiza tematyczna wywiadów fokusowych pozwoliła wyodrębnić trzy główne obszary doświadczeń: (1) postrzeganie VERP i przygotowania teoretycznego jako „bezpiecznej ramy” wejścia do żłobka, (2) przenoszenie wiedzy o uważnych interakcjach do praktyki i przechodzenie od intuicyjnych reakcji do bardziej świadomego działania, (3) napięcia między wiedzą a realiami organizacyjnymi praktyki.

W wypowiedziach osób studiujących szczególnie wyraźnie wybrzmiewało przekonanie, że komponent teoretyczny i praca z nagraniami wideo przed praktyką w żłobku stanowiły ważne zabezpieczenie. Chroniło to przed poczuciem znalezienia się w sytuacji bez odpowiedniego przygotowania. Dzięki wcześniejszemu poznaniu podstawowych zasad uważnej, wrażliwej interakcji oraz obserwowaniu przykładów rzeczywistych relacji dorosły – dziecko na nagraniach, uczestnicy czuli się lepiej przygotowani do rozpoznawania istotnych elementów kontaktu z małym dzieckiem i ich świadomego stosowania w praktyce. Wnioski te są spójne z literaturą wskazującą, że metody szkoleniowe oparte na wideofeedbacku (w tym VIG i VERP) są obiecującym sposobem rozwijania u wychowawców pracujących z dziećmi kompetencji w zakresie wsparcia społecznoemocjonalnego i stymulacji rozwoju (Fukkink i Tavecchio, 2010). W badaniach podkreśla się, że indywidualne, oparte na konkretnych nagraniach wsparcie sprzyja rozwojowi refleksyjnej praktyki i modyfikacji codziennych zachowań nauczycieli (Fukkink i Tavecchio, 2010). Wypowiedzi osób studiujących wskazują, że taki sposób pracy, przeniesiony do kontekstu kształcenia akademickiego, może być szczególnie wspierający dla osób bez wcześniejszych doświadczeń z małymi dziećmi.

Drugi zidentyfikowany temat dotyczył przenoszenia wiedzy o uważnych interakcjach do codziennych sytuacji w żłobku. Studenci opisywali, że część zachowań, takich jak dostosowywanie poziomu ciała do wzrostu dziecka, dbanie o jego komfort czy reagowanie na inicjatywy, przychodziła im „naturalnie”. Dopiero jednak zajęcia i analiza nagrań pozwalały nazwać te zachowania i zobaczyć ich znaczenie z perspektywy rozwoju dziecka. Te obserwacje dobrze wpisują się w szerszą literaturę na temat wykorzystania nagrań wideo w rozwoju refleksyjnej praktyki przyszłych nauczycieli (Perkowska-Klejman, 2019). Badania pokazują,

że oglądanie i analizowanie własnych nagrań zwiększa intensywność i głębokość refleksji, zmusza do wielokrotnego przyglądania się konkretnym epizodom i łączenia ich z wiedzą teoretyczną (Yuan i in., 2022).

Trzeci temat ujawnia ograniczenia, z jakimi mierzyły się osoby studiujące, próbując zastosować nabytą wiedzę i umiejętności w realnym kontekście żłobka. W ich wypowiedziach pojawiało się poczucie, że ich obecność w placówce definiowana była przede wszystkim przez zadanie „przeprowadzenia zajęć”, podczas gdy główna odpowiedzialność za dzieci spoczywała na stałym personelu. Taka konfiguracja ról utrudniała w ich odczuciu pełne skupienie się na indywidualnych potrzebach każdego dziecka i konsekwentne wdrażanie tego, co poznali na zajęciach o dostrojonych interakcjach. Ten wątek jest istotny w świetle badań nad skutecznością programów doskonalenia zawodowego. W literaturze podkreśla się, że kontekst organizacyjny, w tym kultura placówki, podział ról, obciążenie pracą i sposób organizacji dnia, ma kluczowe znaczenie dla możliwości wprowadzania zmian w praktyce (Fukkink i Tavecchio, 2010). Jeśli program rozwoju zawodowego nie jest wsparty sprzyjającym kontekstem instytucjonalnym, jego efekty mogą być ograniczone lub krótkotrwałe. Wyniki przedstawionego badania sugerują, że podobne zależności dotyczą także studentów odbywających krótkotermiновые praktyki: nawet przy dobrym przygotowaniu teoretycznym i refleksyjnym, ich możliwości działania są częściowo zdeterminowane przez strukturę i oczekiwania panujące w placówce.

KONKLUZJA

Wyniki badania pozwalają sformułować kilka wniosków istotnych dla projektowania programów kształcenia nauczycieli i opiekunów dzieci. Po pierwsze, szkolenie z wykorzystaniem VERP, osadzone w programie studiów, może pełnić funkcję istotnego pomostu między teorią a praktyką. Praca z nagraniami wideo zarówno innych osób, jak i własnymi pomaga studentom zrozumieć znaczenie jakości interakcji. Umożliwia im to zobaczenie przykładów uważnych zachowań dorosłego i przygotowanie się do wejścia w rolę osoby sprawującej opiekę nad bardzo małymi dziećmi. Z perspektywy uczestników zmniejsza to lęk przed nieznanym i ukierunkowuje uwagę na to, „czego szukać” w kontakcie z dzieckiem.

Po drugie, wyniki wskazują, że takie przygotowanie sprzyja przechodzeniu od intuicyjnej, często silnie opiekuńczej postawy do bardziej refleksyjnego, świadomego wspierania rozwoju dziecka. Studenci uczą się nie tylko „dobrych praktyk” (np. poziom oczu, podążanie za zainteresowaniami dziecka), ale także rozpoznawania własnych impulsów i ich krytycznej oceny w świetle wiedzy pedagogicznej. Po trzecie, badanie podkreśla znaczenie kontekstu praktyk w żłobku. Nawet najbardziej przemyślany moduł kształcenia nie zastąpi sprzyjającego środowiska instytucjonalnego. Konieczne wydaje się zatem nie tylko przygotowywanie studentów, ale też budowanie partnerstwa z placówkami przyjmującymi na praktyki tak, aby możliwe było spójne wspieranie jakości interakcji.

Uzyskane wyniki wskazują kierunki dalszych badań. Warto w przyszłości systematycznie porównywać doświadczenia studentów uczestniczących w modułach opartych na metodach wykorzystujących wideo z doświadczeniami tych, którzy odbywają standardowe praktyki bez takiego przygotowania, a także badać perspektywę personelu żłobków na współpracę ze studentami i na możliwość integrowania podejść ukierunkowanych na uważne, dostrojone interakcje z istniejącą kulturą pracy.

BIBLIOGRAFIA

- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. N. (2015). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Psychology Press.
- Bjørnstad, E., Broekhuizen, M. L., Os, E., & Baustad, A. G. (2020). Interaction quality in Norwegian ECEC for toddlers measured with the Caregiver Interaction Profile (CIP) scales. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 64(6), 901–920. <https://doi.org/10.1080/00313831.2019.1639813>
- Bowlby, J. (2008). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. Basic Books.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a>
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). *The SAGE handbook of qualitative research* (Wyd. 4.). SAGE.
- Fukkink, R. G., & Tavecchio, L. W. (2010). Effects of video interaction guidance on early childhood teachers. *Teaching and Teacher Education*, 26(8), 1652–1659. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2010.06.016>
- Fukkink, R. G., Trienekens, N., & Kramer, L. J. C. (2011). Video feedback in education and training: Putting learning in the picture. *Educational Psychology Review*, 23(1), 45–63. <https://doi.org/10.1007/s10648-010-9144-5>
- Kennedy, H., Landor, M., & Todd, L. (2011). *Video Interaction Guidance: A relationship-based intervention to promote attunement, empathy and wellbeing*. Jessica Kingsley Publishers.
- Korthagen, F. A., Kessels, J., Koster, B., Lagerwerf, B., & Wubbels, T. (2001). *Linking practice and theory: The pedagogy of realistic teacher education*. Routledge.
- Perkowska-Klejman, A. (2019). Poszukiwanie refleksyjności w edukacji. Studium teoretyczno-empiryczne. Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej. https://www.aps.edu.pl/media/2391967/poszukiwanie_refleksyjno%C5%9Bci_e-book.pdf
- Shonkoff, J. P., & Phillips, D. A. (red.). (2000). *From neurons to neighborhoods: The science of early childhood development*. National Academy Press. <https://doi.org/10.17226/9824>
- Soni, A. (2023). Empowering collective reflection: realistic evaluation of video enhanced reflective practice (VERP) in an early childhood setting in England.

- Professional development in education*, 49(5), 827–841. <https://doi.org/10.1080/19415257.2021.1876154>
- Stern, D. N. (2018). *The interpersonal world of the infant: A view from psychoanalysis and developmental psychology*. Routledge.
- Trevarthen, C. (1998). The concept and foundations of infant intersubjectivity. W: S. Bråten (red.), *Intersubjective communication and emotion in early ontogeny* (s. 15–46). Cambridge University Press.
- Tripp, T., & Rich, P. (2012). Using video to analyze one's own teaching. *British Journal of Educational Technology*, 43(4), 678–704. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2011.01234.x>
- Yuan, R., Mak, P., & Yang, M. (2022). 'We teach, we record, we edit, and we reflect': Engaging pre-service language teachers in video-based reflective practice. *Language Teaching Research*, 26(3), 552–571. <https://doi.org/10.1177/1362168820906281>

FROM THEORY TO PRACTICE: USING VERP (VIDEO ENHANCED REFLECTIVE PRACTICE) TO ENHANCE STUDENT – CHILD INTERACTIONS IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION AND CARE

ABSTRACT: The aim of this article is to explore the experiences of pre-service students preparing to work with young children who participated in a training module using Video Enhanced Reflective Practice (VERP) and a practicum in a day-care setting. The study employed a qualitative design and constitutes the final stage of a two-year longitudinal project. Data were collected through focus group interviews conducted two months after the completion of the VERP training and the practicum. Thematic analysis identified three key areas of experience: perceiving the theoretical component and work with video as a “safe frame” for entering the nursery context; moving from intuitive to deliberately planned, attentive interactions with children; and tensions between newly acquired knowledge and the organisational realities of practicum settings. The findings highlight the potential of VERP for bridging theory and practice and underline the importance of institutional context for developing students' interaction competences.

KEYWORDS: Video Enhanced Reflective Practice, students, teacher – child interactions, early childhood education and care, nursery setting